

Medieautomaten

Kommentar til pressens behandling af Etisk Råds redegørelse om kloning

Weekendavisen 9. - 15. marts 2001

Gengivelsen af Etisk Råds nye redegørelse om kloning har i nogle sammenhænge været så misvisende, at det er nødvendigt at sætte et par ting på plads.

"Mens Etisk Råd for fire år siden skarpt vendte sig mod menneskekloning, er rådet nu vendt på en ti-øre og har sagt ja til kloning". Nogenlunde sådan har mange mennesker utvivlsomt måttet opfatte, hvad de hørte eller læste, - men opfattelsen ligger i så fald milevidt fra virkeligheden.

Da klon-lammet Dolly var kommet til verden, udsendte Etisk Råd ganske rigtigt en redegørelse, hvor man gav udtryk for, at en tilsvarende kloning af mennesker etisk set ville være helt uantagelig. Denne holdning er imidlertid hverken forladt eller afsvækket i den nye redegørelse, som kom for en halv snes dage siden. Tværtimod er afvisningen af menneskekloning blevet uddybet og styrket. Rådet er således ikke vendt på nogen ti-øre, - men den ti-øre er bare ikke faldet hos en del af de journalister, som har haft til opgave at informere offentligheden.

Også en anden ti-øre sidder tilsyneladende fast i medieautomaten. Et af de budskaber, offentligheden er blevet præsenteret for, er nemlig, at "Etisk Råd nu tillader kloning i Danmark". Et sådant udsagn hviler på en klar misforståelse af, hvad Etisk Råd er for en størrelse, for rådet har hverken bemyndigelse eller demokratisk mandat til at tillade eller godkende noget som helst. Rammerne for, hvad der skal være tilladt eller forbudt her i landet, fastsættes af lovgivningsmagten, sådan som denne er defineret i grundloven. Opgaven for Etisk Råd består derfor ikke i at træffe afgørelser om, hvad der skal være gældende, men at give et af flere input til den politiske proces.

Mange af de etiske spørgsmål, som samfundet i stigende grad må se sig stillet overfor, er dilemmaer, - et ord, som jeg et eller andet sted har set defineret som "et tvunget valg mellem to alternativer, der begge er ugunstige". Derfor ikke underligt, at man over for et dilemma kan komme i tvivl - og endnu mindre underligt, hvis de, der når til personlig afklaring, ikke er enige med hinanden om svaret.

Den nyeste redegørelse fra Etisk Råd handler imidlertid ikke kun om menneskekloning i betydningen "Dolly-kloning". I løbet af de år, der er gået siden fårets fødsel, er forskere nemlig kommet på den tanke, at man muligvis kunne bruge kloningsteknologien i behandlingsøjemed og ikke kun til at fremstille klon-børn. Man måtte ganske vist starte processen på samme måde som med Dolly, men meningen er så at afbryde efter få dage for i stedet at trække stamcellerne ud af det fosteranlæg, man havde fået lavet.

For at kunne øge deres viden om celledelingens mysterier ønsker en række forskere imidlertid yderligere at få lov til at gøre det samme med menneskelige fosteranlæg, der ikke er blevet til ved kloning, men som enten er blevet - som det siges: "tilovers" i forbindelse med behandling med kunstig befrugtning, eller som direkte er blevet fremstillet ved, en ægcelle er blevet befrugtet med en sædcelle.

Uanset hvordan man personligt ser på noget sådant, er det nok indlysende for de fleste, at vi her står over for et etisk set særdeles kontroversielt spørgsmål. Typisk er det da også, at da det engelske underhus i efteråret tog stilling til spørgsmålet, delte salen sig: To trediedel sagde ja, en trediedel sagde nej. Dermed var der imidlertid flertal for et ja, og så var den afgørelse truffet.

Da medlemmerne i Etisk Råd i Danmark skulle forholde sig til spørgsmålet, var forholdstallene nogenlunde de samme, - selv om det ikke bør overses, at flertallet af rådets medlemmer var meget mere forsigtige og tilbageholdende i deres ja end flertallet i det engelske underhus.

I forhold til de meldinger, som offentligheden har fået, ligger den afgørende forskel imidlertid i, at Etisk Råd hverken er et underhus eller en kommunalbestyrelse, hvor man stemmer ved håndsoprækning, og hvor afgørelsen bliver den, som flest stemmer for. Etisk Råds opgave er i så henseende en anden - nemlig den at prøve at beskrive det etiske dilemma og opliste et katalog over relevante etiske betragtningmåder. Man kan også sige, at opgaven er at tegne et landkort over de forskellige muligheder og umuligheder i det dilemma, vi står over for, - og sådan er den redegørelse, som rådet netop har afleveret til politikerne og til offentligheden, også skrevet.

Naturligvis lægger medlemmerne af Etisk Råd navn til deres standpunkter, og derfor er det heller ingen kunst at tælle sig frem til, at der er flere, der mener det ene end det andet. Men derfor er det lige godt uden belæg i virkeligheden at sige, at "Etisk Råd har nu godkendt ... etc."

Erling Tiedemann
Formand for Etisk Råd

